

Šv. Jono (Paplattelės) šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

Šv. Jono šaltinis,
Paplattelės šaltinis

Koordinatės

LKS: 368142; 6213548

Adresas

Paplattelės k., Žemaičių Kalvarijos sen., Plungės r. sav. Versmės yra Žemaitijos nacionalinio parko (ŽNP) rekreacinėje zonoje, prie Paplattelės botaninio ir zoologinio draustinio. Šaltinis yra rytinėje Platelių ežero pakrantėje ir nuo jo vandens nutolęs apie 110–120 m. Čia pat prie šaltinio, toje pačioje (šiaurinėje) griovos pusėje įrengta patogios stovyklavietė. Ji, kaip ir šaltinis, poilsiautojų pamėgta ir gausiai lankoma. Šaltinį lengva rasti

Aplinka

Šv. Jono šaltinis Paplattelėje, sprendžiant iš netoli jo esančių grėžinių (grėž. Nr. 40057, 5189, Paplattelė) duomenų, išteka iš žemės paviršiuje atsidengiančių limnoglacialinių (lgIIIbl) birių nuogulų – šviesiai gelsvo ir pilkai geltono smulkaus smėlio sluoksnio, perskrosto šaltiniuotos erozinės griovos su upokšniuku. Upokšniuko ištakos čia pat, apie 0,5 km į pietryčius esančių smėlėtų kalvų šlaituose, pačiame griovos smaigalyje apie 163 m NN aukštyje. Jo šaltiniuotas vanduo ežerą pasiekia nukrisdamas net 16,5 m savo trumpučiam tėkmės kelyje. Upokšnio dugną nuklojęs perplautas balkšvas smėlis, vietomis išplauti akmenukai. Vystantis erozijai ir formuojantis griovai buvo „perpjautas“ gruntinis vandeningasis sluoksnis jo suplonėjimo vietoje, kur gruntinio vandens lygis labai priartėjęs prie žemės paviršiaus ir lemia šaltiniavimą.

Dabartinė būklė, kaptazas

Šaltinėlis kaptuotas, priskiriamas saugotiniams, turi sakralią reikšmę. Versmės židinyje įgilintas

betono žiedas su tokiu pat masyviu dangčiu. Pakilęs žiedo šulinėlyje vanduo iš betone išvesto vamzdelio nedidele srovele krenta į apvalų, iš stačių skaldytų pliauskų suręstą medinį rentinėį. Rekognoskuotės metu (2012-08-28) matuojant iš vamzdelio (čiaupo) jis priskirtas labai mažo vandeningumo (debitas, $Q = 0,01$ l/s, arba $0,86$ m³/d) šaltinių grupei su nuolatine persiliejančio gruntinio (nospūdinio) vandens židinio vieta. Aplink rentinėį, kad būtų patogiau prieiti iš žemės kyšo „pakloti“ rieduliai. Dabar medinio kaptazo rąsteliai susenę, patrešę, apsamanoję. Nuo medinio rentinuko iki upelio padėtas trijų storų pajuodusių lentų lieptukas. Prie šaltinio patogiu prieiti eglėlių šaknimis „grįstu“ takeliu ir nusileisti laipteliais, įrengtais statesnėje griovos krantelio vietoje. Kaptuotas šaltinėlis yra eglėlių ir beržų paūksmėje. Tarp jų retai prižėlę paparčiai. Šaltinis prižiūrėtas, nuolat lankomas, jo vanduo naudojamas gerti, neapšiukšlintas. Tinkamai ir paprastai įrengtas versmės kaptazas nedarko gamtinės aplinkos, nors vertėtų jį dabar kiek atnaujinti (parremontuoti).

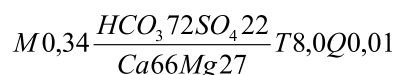
Vandens fizikinės savybės

Šaltinio vanduo vietoje (2012-08-28) išmatavus mobiliu matuokliu buvo 8,0 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,78). Savitasis elektros laidis (SEL = 344 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +104 mV), deguonies kiekis (O₂ = 3,73 mg/l). Vanduo skaidrus ir bekvapis. Nepastebėta dujų išsiskyrimo reiškinių. Versmėje ir ntekančio vandens išplovoje nėra geležies ar kitokių nuosėdų. Visa tai būdinga smėlinių nuogulų švaraus gruntinio vandens ištakos hidrogeocheminei aplinkai ir fiziniams savybėms, atitinkančioms gamtines fonines.

Vandens cheminės savybės

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų. Ištirpusių mineralinių medžiagų koncentracija 344 mg/l. Jis santykinai kietas, pasižymi karbonatiniu, virinant lengvai pašalinamu kietumu. Van-denyje neaptikta antropogeninės taršos pėdsakų: nitritų ir amonio nenustatyta, nitratų kiekis būdingas foninėms reikšmėms. Vandenyje labai nedidelis ir natrio bei chloro kiekis.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nepavyko surinkti.

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	344		
Sausoji liekana 180 °C	241		
Bendrasis kietumas		3,99	
Karbonatinis kietumas		3,38	
Nekarbonatinis kietumas		0,61	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	10	0,28	5,96
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	49	1,02	21,70
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	206	3,38	71,91
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,00	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	1	0,02	0,43
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	6	0,26	6,07
Kalis, K ⁺	1	0,03	0,70
Kalcis, Ca ²⁺	57	2,84	66,36
Magnis, Mg ²⁺	14	1,15	26,87
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,00	0,00	0,00
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,69		
Permanganato skaičius, mg O/l	1,60		
Bendroji geležis, Fe mg/l	0,05		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	320		

Tipas

Krintantis erozinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Rekognoskuotės metu (2012-08-28) matuojant iš vamzdelio (čiaupo) jis priskirtas labai mažo vandeningumo (debitas Q = 0,01 l/s, arba 0,86 m³/d) šaltinių grupei su nuolatine persiliejančio gruntinio (nospūdinio) vandens židinio vieta

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis, sulfatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2012